

LETTER TO THE EDITOR / EDITÖRE MEKTUP

Türkiye’de mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitim programlarının geleceği konusunda nitel yöntemle bir değerlendirme yapılabilir mi?

Can a qualitative evaluation be made on the future of postgraduate public health education programs in Turkey?

 Şule Pınarbaşı^a, Deniz Odabaş Çalışkan^b

^a Arş. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

^b Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

Received: 18.10.2021, Accepted: 13.03.2022

ÖZ

Dünyanın birçok ülkesinde halk sağlığı alanında çeşitli eğitim olanakları sağlanmaktadır. Bu mektupta Amerika Birleşik Devletleri’nde yürütülen halk sağlığı doktora programı üzerine yürütülen nitel bir çalışma ele alınmıştır. Bu çalışmadan yola çıkarak Türkiye’deki halk sağlığı eğitimlerine yönelik araştırma planlanması ve halk sağlığı eğitimlerinin dinamik bir şekilde ele alınması gerektiğine dikkat çekmeyi amaçlıyoruz.

Anahtar Kelimeler: Halk Sağlığı Uzmanlık Eğitimi, Halk Sağlığı Doktorası, Niteliksel Araştırma

ABSTRACT

In many countries of the world, different postgraduate education opportunities are provided in the field of public health. In this letter, a qualitative study on the public health doctoral program conducted in the United States is approached. Based on this study, we aim to draw attention to the need to determine the situation of postgraduate public health education in Turkey with qualitative and/or quantitative methods and to evaluate different programs dynamically in the process.

Keywords: Public Health Specialization Training, Doctor Of Public Health (Drph), Qualitative Research

Correspondence: Şule PINARBAŞI, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

E-mail: s.pinar0020@gmail.com **Tel:** +90 0507 304 54 75

Cite This Article: Pınarbaşı Ş., Çalışkan DO. Türkiye’de mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitim programlarının geleceği konusunda nitel yöntemle bir değerlendirme yapılabilir mi? Turk J Public Health 2022;20(2):276-279

©Copyright 2022 by the Association of Public Health Specialist (<https://hasuder.org.tr>)

Turkish Journal of Public Health published by Cetus Publishing.

Turk J Public Health 2022 Open Access <http://dergipark.org.tr/tjph/>.

This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

Sayın Editör,

BMC Public Health dergisinde 03 Haziran 2021 tarihinde yayınlanmış Future directions of Doctor of Public Health education in the United States: a qualitative study isimli makaleyi ilgiyle okuduk. Makale Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ndeki Doctor of Public Health (DrPH) derecesi olarak belirtilen doktora programlarına bir bakış açısı getirmektedir. Bu çalışma hakkındaki değerlendirmemiz öncesinde ABD'deki halk sağlığı programları hakkında kısaca bilgi vermek yararlı olacaktır. ABD'de halk sağlığı alanında lisans, yüksek lisans, doktora ve çift ana dal dereceleri sağlayan farklı eğitim programları bulunmaktadır. Çalışma DrPH derecesi üzerine yapılmış olup, PhD derecesi ile arasındaki farka baktığımızda şunu görmekteyiz; PhD derecesi öğrenciyi öğretim ve araştırma alanında akademik bir kariyere hazırlayan, DrPH derecesi ise öğrencilerini profesyonel pratik bir kariyere hazırlayan ileri düzey doktora dereceleridir.¹

ABD'de farklı odak konuları ve amaçları olan; fakülte geneli, bölüm, program/dal şeklinde DrPH programları bulunmaktadır. Çalışmada her bir program tipini temsil eden yöneticilerle görüşülmüş ve bunun sonucunda nitel bir analiz yapılmıştır. Katılımcılara; DrPH programlarının yapısı nasıl olmalı, standart hale getirilmeli mi? Gelecekte DrPH programınızda ne gibi değişiklikler görmeyi beklersiniz? ve ABD'de önümüzdeki 5 yıl içinde DrPH dereceleri için istenen temel yönler neler olabilir soruları yöneltilmiştir.

Katılımcılar, DrPH eğitiminin; liderlik, metodoloji, iş birliği, programın ve müfredatın yeniden yapılandırılması, fon kaynaklarının artırılması veya uygulamalı eğitim gibi konulara odaklanması gerektiğini vurgulamıştır.² Her bir başlığın halk sağlığı eğitiminde önemli bir yeri olduğunu düşünüyoruz. Ülkemizdeki mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitiminde de bire bir olmasa da benzer kazanımlar sağlanması amaçlanmaktadır.

Makalede, her program tipinde yöneticiler kendi programlarının önemi üzerinde durmuş olsalar da DrPH programlarının güçlendirilmesi ve hak ettiği değeri alması konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Bu nitel çalışmada yazarlar; DrPH mezunlarının lider konumda, disiplinler arası çalışması gerektiği ve DrPH eğitiminin standardize edilmemesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.² Halk sağlığı alanının küresel çapta ortak konuları olsa da uygulamaların ülkelere özgü olduğu bilinen bir gerçektir. Dünyanın hızla değiştiği ve geliştiği 21.yüzyılda ülkemizdeki halk sağlığı eğitiminin de güncelliğini kaybetmemesi önemli olup çağın gereklerine ve eğitimcilerin, öğrencilerin, uzmanların ihtiyaçlarına yanıt verecek düzeyde olması sağlanmalıdır. Aynı zamanda halk sağlığı uzmanlarının mesleki yaşamda daha fazla güçlendirilmesi ve kariyer fırsatlarının çeşitlendirilmesi de önemlidir. Makalede sadece program yöneticileriyle görüşülmesinin bir kısıtlılık olduğu belirtilmiştir ve biz de bu görüşe katılıyoruz. Eğitimin tüm paydaşlarla birlikte değerlendirilmesi elde edilen sonuçları güçlendirecektir.

Dünya genelinde halk sağlığı alanında uzmanlaşma fikri 19.yüzyıla dayanmaktadır. Başlangıçta halk sağlığı uzmanlık eğitiminin temeli sanitasyon ve bulaşıcı hastalıklar alanlarından oluşmaktaydı. Ancak günümüzde sağlığın klinik yönü, yönetim, liderlik, araştırma, sağlığı geliştirme, sağlık hizmetlerinin planlanması, sağlığın sosyal, ekonomik, kültürel belirleyicileri gibi çok yönlü konular da temel alınmaktadır.³

Zamanın ve ülkelerin gereklerine göre halk sağlığı eğitiminin içeriği geliştirilmektedir. Ülkemizde mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitimi kapsamında tıpta uzmanlık, yan dal, yüksek lisans ve doktora eğitim programları yer almaktadır. Halk sağlığı tıpta uzmanlık eğitimi içeriği Tıpta Uzmanlık Kurulu tarafından belirlenmektedir. Kurul; bir halk sağlığı uzmanının hizmet verdiği toplumun sağlığını koruma, geliştirme ve iyileştirmeye yönelik temel yetkinlik hedeflerine ulaşması ve standart bir eğitim sağlanması amacıyla çekirdek eğitim müfredatı oluşturmuştur. İçeriğinde; halk sağlığı uzmanının kazanmış

olması beklenen temel yetkinlikler, eğitim standartları, rotasyonlar ve rotasyon hedefleri başlıkları yer almaktadır. Bu müfredat son olarak 11 Eylül 2019 tarihinde güncellenmiştir.⁴

2020 Ağustos ayı verilerine göre Sağlık Bakanlığına bağlı 470 halk sağlığı uzmanı bulunmaktadır.⁵

Uzmanlık sonrasında ise; çevre sağlığı, iş sağlığı ve meslek hastalıkları ve epidemiyoloji alanlarında yan dal uzmanlık eğitimi alınabilmektedir. Tıp alanındaki halk sağlığı uzmanlığı dışında, 23 üniversitede halk sağlığı yüksek lisans ve/veya doktora programları da yürütülmektedir. Halk sağlığı yüksek lisans ve doktora, halk sağlığı hemşireliği yüksek lisansı, iş sağlığı doktora programı, sağlık politikaları ve yönetimi doktora ve afetlerde sağlık yüksek lisansı yürütülmekte olan yüksek lisans ve doktora programlarına örnek verilebilir. 2018 yılına kadar 771 yüksek lisans öğrencisi, 409 doktora öğrencisi mezun olmuştur.⁶

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği'nin Sağlık Politikaları ve İstihdam Çalışma Grubu'nun Mayıs 2021 raporuna göre; halk sağlığı, sağlık alanında yönetici olmak üzere profesyonel eğitim alan bir tıpta uzmanlık dalıdır. Halk sağlığı alanının gerek toplum gerekse hükümetler tarafından önemi ve görünürlüğü COVID-19 salgınıyla birlikte artmıştır. Halk sağlığı alanında yürütülmekte olan mezuniyet sonrası eğitimlerin içeriğinin geliştirilmesi önemli olmakla birlikte; mevzuatta yapılacak değişikliklerle, bu alanda eğitim alan sağlık profesyonelleri mezuniyet sonrası yeterliliklerine göre istihdam edilmelidir.⁷

Bu makaleden yola çıkarak çok merkezli planlanacak böylesi bir çalışma ile ülkemizdeki mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitiminin program bazında değerlendirilerek geliştirilebileceğini düşünüyoruz. Türkiye'deki mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitiminin geleceği nasıl olmalı? Yürütülmekte olan eğitim programları öğrencilerinin ve mezunlarının

kariyer planlamalarına uygun mu? Halk sağlığı uzmanlığı meslek yaşamında nasıl güçlendirilebilir? soruları ve halk sağlığı profesyonelleri ve mevcut öğrencilerin yer aldığı nitel bir çalışmadan çıkan sonuçların ülkemizde mezuniyet sonrası halk sağlığı eğitimine önemli katkıları olacağını düşünüyoruz. Önümüzdeki dönemde gerçekleştirilecek ulusal kongre, sempozyum veya toplantılarda benzeri bir çalışmanın tasarımının gündeme alınması umuduyla bu mektubu yazma gereksinimi duyuyoruz.

Bildirimler

Etik onay: Bu makale yeni veri toplama içermemektedir ve bir etik kurul onayı kullanılmamıştır.

Finansal Destek: Herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkısı: Her iki yazar makalenin son halini oluşturup gerekli düzenlemeleri yapmış, okuyup onaylamıştır.

Kaynakça

1. ASPPH | Study. Accessed October 6, 2021. <https://www.aspph.org/study/#degrees>
2. Park C, Migliaccio G, Edberg M, Frehywot S, Johnson G. Future directions of Doctor of Public Health education in the United States: a qualitative study. BMC Public Health. 2021;21(1):1-12. doi:10.1186/s12889-021-11086-z
3. Kılıç B, Şahan C, Bahadır H. Dünyada ve Türkiye’de Halk Sağlığı Uzmanlık Eğitiminin Tarihçesi, İçeriği ve İstihdam Politikaları. TAF Prev Med Bull. 2014;13(6).
4. TUKMOS TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ HALK SAĞLIĞI Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı. Published 2019. Accessed October 3, 2021. <https://tuk.saglik.gov.tr/Eklenti/34085/0/halksagligimufreadativ24pdf.pdf>
5. HASUDER. 4. ULUSLARARASI 22. ULUSAL HALK SAĞLIĞI KONGRESİ KONGRE KİTABI. Vol 21.; 2020.
6. Tarihsel Bakışla Türkiye’de Halk Sağlığı.; 2018.
7. HASUDER-SPİ, GRUBU (SAĞLIK POLİTİKALARI VE İSTİHDAM) ÇALIŞMA. HALK SAĞLIĞI UZMANLARI GÖREV TANIMI VE İSTİHDAMI ÇEVİRİMİÇİ ÇALIŞTAYI RAPORU. HASUDER; 2021. Erişim Adresi: <https://hasuder.org.tr/halk-sagligi-uzmanlari-gorev-tanimi-ve-istihdami-cevrimici-calistayi-raporu-yayinlandi/>